

I kontrollitüüpi vabatsooni tegutsemise põhimõtted ja töökorraldus

Sisukord

Sissejuhatus.....	2
1. Üldist.....	2
1.1 Vabatsooni definitsioon	2
1.2 Õigusaktid ja juhendid.....	2
1.3 Kauba vabatsooni paigutamise eesmärk	3
1.4 Vabatsooni loomine	3
1.5 Vabatsoonis tegutsemise luba.....	3
2. Nõuded kauba ladustamisele ja laoarvestusele	4
3. Toimingud vabatsoonis ladustatud kaubaga	4
3.1 Kauba koosladustamine	4
3.2 Tavalised käitlemistoiimingud	5
3.3 Kauba omanikuvahetus	5
3.3.1 Ühendusevälise kauba omanikuvahetus	5
3.3.2 Ühenduse kauba omanikuvahetus.....	5
3.4 Kauba tollistaatuse tõendamine.....	6
4. Ühendusevälise kauba ja CAP kauba vabatsooni paigutamine ja	6
vabatsoonist väljatoimetamine.....	6
4.1 Ühenduseväline loomse päritoluga kaup ja teatud mitteloomne toidukaup	6
4.2 Ühenduseväline taimetervise kontrolli alla kuuluv kaup.....	7
4.3 Ühendusevälise kauba sisenemine vabatsooni meritsi	7
4.4 Ühendusevälise kauba sisenemine vabatsooni maanteetranspordiga.....	8
4.5 Ühendusevälise kauba sisenemine vabatsooni raudteetranspordiga	8
4.6 Vabatsooni paigutatud ühendusevälise kauba tolliprotseduurile suunamine	9
4.7 Ühendusevälise kauba meritsi väljumine vabatsoonist	9
4.8 Ühendusevälise kauba väljumine maanteetranspordiga	10
4.9 Ühendusevälise kauba väljumine raudteetranspordiga.....	10
4.10 CAP kauba vabatsooni paigutamine ja vabatsoonist väljatoimetamine.....	11
5. Ühenduse kauba ladustamine vabatsoonis.....	11
5.1 Ühenduse kauba sisenemine vabatsooni meritsi.....	11
5.2 Ühenduse kauba sisenemine vabatsooni maanteetranspordiga	11
5.3 Ühenduse kauba sisenemine vabatsooni raudteetranspordiga.....	11
5.4 Ühenduse kauba meritsi väljumine vabatsoonist.....	11
5.6 Ühenduse kauba väljumine raudteetranspordiga	12
5.7 Eksporditava kauba ladustamine vabatsoonis.....	12
Lisa 1.....	14

Sissejuhatus

Käesolev informatiivne dokument on ettenähtud ülevaate andmiseks klientidele **I kontrollitüüpi vabatsooni** põhimõtetest ja nende rakendamisest praktikas.

1. Üldist

1.1 Vabatsooni definitsioon

Vabatsoon on ühenduse tolliterritooriumi osa, mis on ülejäänud tolliterritooriumist eraldatud ja kus:

- ühendusevälist kaupa loetakse imporditollimaksude ja kaubanduspoliitiliste impordimeetmete kohaldamisel väljaspool ühenduse tolliterritooriumi olevaks, kui see kaup ei ole lubatud vabasse ringlusse, suunatud mõnele muule tolliprotseduurile ega kasutatud või tarbitud muudel kui tollialaste õigusaktidega ettenähtud tingimustel;
- ühenduse kauba suhtes võib selle vabatsooni paigutamise tõttu rakendada meetmeid, mida tavaliselt rakendatakse kauba ekspordil, juhul kui see on konkreetseid valdkondi reguleerivate ühenduse õigusaktidega ette nähtud.

I kontrollitüüpi vabatsoon (edaspidi *vabatsoon*) on klassikaline vabatsoon, kus kaupade tsooni toimetamisel ei ole üldjuhul vaja esitada tollideklaratsiooni ning toll teostab tollijärelevat vabatsooni piiril ning sisse- ja väljapääsudes.

Seda kontrollitüüpi vabatsooni tunnusteks on püsiv piire ja nõuetekohased sisse- ning väljapääsud. Vabatsooni piire peab vastama [Rahandusministri 23.04.04. a määruses nr 92 sätestatud nõuetele](#).

1.2 Õigusaktid ja juhendid

Vabatsooni tegevust reguleerivad järgmised õigusaktid ja juhendid:

- [EÜ Nõukogu määrus 2913/92/EMÜ, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik](#) (EÜT L 302, 19.10.1992, lk 1–50) (edaspidi *TS*) art 1-17, 36a – 36c, 37, 38, 58, 105, 109, 166-181;
- [EÜ Komisjoni määrus 2454/93/EMÜ, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele 2913/92/EMÜ, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik](#) (EÜT L 253, 11.10.1993, lk 1–766) (edaspidi *TSRS*) art 799 - 814;
- [Tolliseadus](#) (RT I 2004, 28, 188...2007, 22, 113);
- [Käibemaksuseadus](#) (RT I 2003, 82, 554...2008, 58, 329);
- [Rahandusministri 23.04.04. a määrus nr 92 "Täiendavad juhised vabatsoonis ja vabalaos tegutsemiseks ning tegutsemisloa väljastamise, loa kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise kord"](#) (RTL 2004, 50, 872...2008, 3, 32);
- [Vabariigi Valitsuse 19.05.04. a määrus nr 194 "Laevade ja väikelaevade sisemerre, sadamatesse ning piiriveekogude Eestile kuuluvatesse vetesse sisenemise ja neist väljumise kord"](#) (RT I 2004, 44, 312...2007, 14, 72);
- [Rahandusministri 05.06.09 määrus nr 38 "Täiendavad juhised kauba sisenemis- ja väljumisformaalsuste teostamiseks"](#);
- [Kauba tollistaatuse tõendamise juhend](http://www.emta.ee/?id=1008) (<http://www.emta.ee/?id=1008>).

1.3 Kauba vabatsooni paigutamise eesmärk

Kauba vabatsooni paigutamine on üheks tollikäitlusviisiks. Kauba vabatsooni paigutamise all mõeldakse kaubale vabatsooni tollikäitlusviisi ehk vabatsooni režiimi kohaldamist.

Vabatsooni võib **paigutada** ühendusevälist ja CAP kaupa, vabatsoonis võib **ladustada** ka ühenduse kaupa.

Vabatsoonis võib asetseda aktsiisi- ja/või maksuladu. Tolliterminal ega tolliladu ei või paikneda vabatsooni territooriumil.

Kauba paigutamine vabatsooni võimaldab:

- lükata edasi kauba impordil tasumisele kuuluvate maksude tasumist;
- lükata edasi kaubanduspoliitiliste meetmete rakendamist (nt impordi litsentsid) kuni kauba vabasse ringluse lubamiseni või mõnele muule tolliprotseduurile suunamiseni;
- ladustada Eestit transiidina läbivaid ühenduseväliseid kaupu (vältides maksude tasumist ning kaubanduspoliitiliste meetmete rakendamist);
- rakendada eksporditoetuste alla kuuluva ühenduse kauba suhtes selle vabatsooni toimetamisest tulenevalt kauba ekspordi tolliprotseduuriga kaasnevaid meetmeid (nt eksporditoetuste väljamaksmine).

1.4 Vabatsooni loomine

Vabatsooni loomiseks esitab huvitatud isik taotluse Maksu- ja Tolliametile. Vabatsoon luuakse Vabariigi Valitsuse korraldusega ettepaneku alusel, mille Maksu- ja Tolliamet on edastanud Rahandusministeeriumile.

Korralduses märgitakse:

- vabatsooni tüüp;
- tähtaeg, milleks vabatsoon on loodud;
- vabatsooni piiripunktide koordinaadid ning
- vabatsooni sisse- ja väljapääsud.

Vabariigi Valitsuse korralduses märgitud andmete (näiteks vabatsooni tüübi, piiripunktide koordinaatide, tähtaja jne) muutmiseks tuleb pöörduda kirjaliku taotlusega piirkondlikku MTK-sse, kes omakorda edastab taotluse koos omapoolse hinnanguga MTA TKO-le.

1.5 Vabatsoonis tegutsemise luba

Vabatsoonis tegutsemiseks peab isikul olema vastav luba tööstus-, kaubandus- või teenindustegevuse teostamiseks (edaspidi *luba*).

Loa saamiseks esitab isik kirjaliku või elektroonse taotluse maksu- ja tollikeskusele, kelle piirkonnas vabatsoon asub. Paberkandjal esitatavale taotlusele märgitakse selle esitamise kuupäev ning loa taotleja esindaja allkiri. Taotluse esitamisel elektroonilisel teel peab see olema allkirjastatud digitaalallkirjaga "Digitaalallkirja seaduses" sätestatud korras või esitatud LUBA infosüsteemi kaudu.

Taotluse esitamisel tuleb juhinduda [Rahandusministri 23.04.04. a määrusest nr 92](#) ja juhul, kui taotlus esitatakse elektroonselt infosüsteemi LUBA kaudu [LUBA kasutusjuhendist](#) (<http://www.emta.ee/?id=21475>).

Isik, kelle kaupa loa omaniku ehk **vabatsooni operaatori** valduses olevas rajatises või muus kauba ladustamiseks ettenähtud kohas hoitakse, ei pea selliseks tegevuseks eraldi luba taotlema.

2. Nõuded kauba ladustamisele ja laoarvestusele

- 2.1 Ühendusevälise kauba ladustamine vabatsoonis ei ole ajaliselt piiritletud. CAP kaupade ja ekspordiks vabastatud kaupade hoidmine vabatsoonis on ajaliselt piiratud.
- 2.2 Toll võib nõuda, et ohtlikud kaubad või muudel põhjustel erilisi hoiutingimusi nõudvad kaubad tuleb paigutada spetsiaalselt nende hoidmiseks varustatud rajatistesse.
- 2.3 Kõik vabatsooni operaatorid **peavad laoarvestust tolli poolt heakskiidetud vormis**. Kaup kantakse laoarvestusse niipea, kui asjaomane isik on selle vabatsooni operaatori territooriumile toonud. Laoarvestus peab andma ülevaate kauba arvelevõtmisest, võimaldama kaupa identifitseerida, kajastama kauba paiknemist, kaubaga tehtud toiminguid ja tehinguid, kauba arvelt mahakandmist ja vabatsoonist väljastamist (vabatsoonis toimingutega seotud dokumendid peavad olema tollile kättesaadavad). Vabatsooni operaator peab 7 aastat säilitama dokumente, mille alusel kaup laoarvestusse (laoarvestusest maha) kanti või teostati kauba omanikuvahetus.
- 2.4 Vabatsoonis võib hoida ka mingil tolliprotseduuril olevat kaupa. Tolliprotseduuridel seestöötlemine ja töötlemine tollikontrolli all oleva kauba ning ühenduse kauba kohta tuleb pidada eraldi arvestust. Seega võib ühel vabatsooni operaatoril olla mitu arvepidamist ehk arvestust.
- 2.5 Kui kaup laaditakse ümber vabatsoonis, peavad selle toiminguga seotud dokumendid olema tollile kättesaadavad. **Kauba ümberlaadimise all** mõeldakse kauba ümberlaadimist selle vabatsooni territooriumile toimetanud transpordivahendilt otse või pärast lühiajalist ladustamist teisele transpordivahendile kauba ühenduse tolliterritooriumilt väljaviimiseks. Kauba ümberlaadimisega seotud ladustamist loetakse lühiajaliseks, kui see ei ületa kolme päeva. Kauba lühiajalisel ladustamisel ei pea seda kaupa laoarvestusse kandma. Selles punktis käsitletakse ümberlaadimist Rahandusministri 23.04.2008 määruse nr 92 §21 mõistes ning sätestab kauba arvestusse kandmise nõudest loobumise tingimust.
- 2.6 **Kauba üleandmine** ühelt vabatsooni operaatorilt teisele toimub kaupa väljaandva (vastutava) operaatori poolt väljastatud saatelehe alusel.

3. Toimingud vabatsoonis ladustatud kaubaga

3.1 Kauba koosladustamine

Vabatsoonis on lubatud:

- **ühenduse ja ühendusevälise kauba koosladustamine**. Vabatsooni laona aktsepteeritud territooriumil (ruumis jne) võib lisaks ühendusevälisele kaubale hoida ka ühenduse kaupa. Luba ühendusevälise ja ühenduse kauba koosladustamiseks antakse vabatsooni operaatori töökorralduses, kus määratakse koosladustamise tingimused;
- **identsete kaupade koosladustamine**, kui vabatsooni operaatori töökorralduses on nii ette nähtud. Kaubad loetakse identseteks, kui kaupadel on sama kaheksakohaline CN-kood, kaubanduslik kvaliteet ja tehnilised näitajad.

3.2 Tavalised käitlemistoiimingud

Vabatsoonis ladustatud kaubaga on lubatud teostada TSRS Lisas 72 nimetatud käitlemistoiiminguid. Tavaliste käitlemistoiimingute teostamise tingimused fikseeritakse vabatsooni operaatori töökorralduses. Toimingu läbiviimiseks pole vaja igakordselt tollilt luba küsida. Kaubaga tehtud toimingud peavad kajastuma ka operaatori laoarvestuses.

3.3 Kauba omanikuvahetus

Ühenduse ja ühendusevälise kauba võõrandamisest vabatsoonis tekib nullmääraga maksustatav käive järgmistel tingimustel:

- vabatsoonis oleva ühendusevälise kauba võõrandamisel, kui seda kaupa ei ole suunatud ühelegi tolliprotseduurile ning seda ei ole tarbitud ega kasutatud muudel kui tollieeskirjades ettenähtud juhtudel;
- ekspordi eesmärgil vabatsooni toimetatava ühenduse kauba ja vabatsoonis oleva ühenduse kauba võõrandamisel, mis eksporditakse kahe kuu jooksul vabatsooni toimetamisest.

3.3.1 Ühendusevälise kauba omanikuvahetus

Ühendusevälise kauba omanikuvahetuseks vabatsoonis **kantakse kaup** vabatsooni operaatori **laoarvestusse kohe**, kui asjaomane isik on kauba vabatsooni operaatori territooriumile toimetanud.

Vabatsooni operaatori **laoarvestus peab sisaldama** järgmisi andmeid ühendusevälise kauba omanikuvahetuse korral:

- kauba müüja nimi ja käibemaksukohustuslasena registreerimise number või selle puudumisel isiku- või registrikood, ühendusevälise isiku korral isiku nimi ja isiku- või registreerimiskood või selle puudumisel aadress;
- eelnimetatud andmed kauba uue omaniku kohta;
- arve number ja kuupäev;
- kauba kogus;
- kauba väärtus.

Vabatsooni operaator **peab säilitama** dokumente, mis tõendaks kauba omanikuvahetust.

3.3.2 Ühenduse kauba omanikuvahetus

Saatedokumentide alusel ekspordi eesmärgil vabatsooni toimetatud ühenduse kaup kantakse ühenduse kauba laoarvestusse. **Kaup tuleb kanda** vabatsooni operaatori **laoarvestusse kohe**, kui asjaomane isik on kauba vabatsooni operaatori territooriumile toimetanud.

Vabatsooni operaatori **laoarvestus peab sisaldama** järgmisi andmeid ühenduse kauba omanikuvahetuse korral:

- kauba müüja nimi ja käibemaksukohustuslasena registreerimise number või selle puudumisel isiku- või registrikood, ühendusevälise isiku korral isiku nimi ja isiku- või registreerimiskood või selle puudumisel aadress;
- eelnimetatud andmed kauba uue omaniku kohta;

- arve number ja kuupäev;
- kauba kogus;
- kauba väärtus.

0% käibemaksumäära rakendatakse ekspordi eesmärgil vabatsooni toimetatavale ja võõrandatavale ühenduse kaubale ja vabatsoonis olevale ühenduse kaubale, mis eksporditakse **kahe kuu** jooksul vabatsooni toimetamisest. Ekspordi tolliprotseduuri rakendamiseks peab ühenduse asjaomane isik esitama ekspordi tollideklaratsiooni.

Vabatsooni operaator **peab säilitama** dokumente, mis tõendaks kauba omanikuvahetust.

3.4 Kauba tollistaatuse tõendamine

Vabatsoonis ladustatud ühenduse kauba väljatoimetamiseks **mujale ühenduse territooriumile** tuleb tollile esitada kauba tollistaatust tõendav dokument.

Kauba **tollistaatuse tõendamiseks** võib kasutada T2Li või TSRS lisas 109 toodud sertifikaati. Asjaomane isik täidab sertifikaadi ja esitab selle tollile. Toll kinnitab sertifikaadi vabatsoonis ladustatud ühenduse või vabatsooni paigutatud ühendusevälise kauba staatuse kohta.

Ühenduse tollistaatuse tõendamiseks võib kasutada ka:

- 1) volitatud kaubasaatja või tolli poolt kauba lähtekohas kinnitatud “C” märkega kaubamanifesti või selle vabatsooni tolli poolt kinnitatud koopiat;
- 2) vabatsooni operaatori poolt vabatsooni pääslas esitatavat tolliga kooskõlastatud muud dokumenti tingimusel, et kauba tollistaatust tõendav dokument on tollile igal ajahetkel kättesaadav ning tagatud on tollijärelevalve. Nimetatud dokumendi kasutamise kord kooskõlastatakse vabatsooni operaatori töökorralduses.

Põhjalikumat informatsiooni kauba tollistaatuse tõendamiseks kasutatavate dokumentide kohta saab juhendist “Kauba tollistaatuse tõendamine”.

Kui sertifikaadiga või muul viisil ei tõendata, et kaubal on ühenduse või ühendusevälise kauba staatus, loetakse seda kaupa:

- eksporditollimaksude ja ekspordilitsentside või ekspordimeetmete kohaldamisel ühenduse kaubaks;
- kõikidel teistel juhtudel ühenduseväliseks kaubaks.

4. Ühendusevälise kauba ja CAP kauba vabatsooni paigutamine ja vabatsoonist väljatoimetamine

4.1 Ühenduseväline loomse päritoluga kaup ja teatud mitteloome toidukaup

Ühenduseväline loomse päritoluga kaup ja juhendis “Teatava mitteloome toidukauba kontrolli kord impordil” loetletud mitteloome toidukaup **peab läbima enne vabatsooni operaatori lattu vastuvõtmist veterinaarkontrolli** piiripunktis. Kauba esitamist veterinaarkontrolli ning vastava kontrolli teostamist piiripunktis tõendab piiripunkti veterinaarjärelevalve ametniku poolt täidetud Ühtne Sisseveo Veterinaardokument (ÜSVD).

Kõik veterinaarkontrolli toiminguid kajastavad märked kaubaveo saatedokumentidel kinnitab veterinaarjärelevalve ametnik isikliku nimelise pitsati ja allkirjaga. Üksnes pitsatite olemasolu saatedokumentidel ei tõenda imporditava kaubasaadetise veterinaarkontrolli läbimist piiripunktis ega kauba nõuetekohasust. Piiripunktis

teostatud veterinaarkontrolli läbimist ja vabatsooni toimetatava kaubasaadetise vastavust nõuetele tõendab ainult täielikult täidetud ÜSVD.

4.2 Ühenduseväline taimetervise kontrolli alla kuuluv kaup

Ühenduseväline taimetervise kontrolli alla kuuluv kaup **peab läbima kontrolli piiripunktis enne vabatsooni operaatori lattu vastuvõtmist**. Kontrolli tulemuste põhjal teeb Taimetoodangu Inspeksiooni piiriinspektor otsuse kauba sisseveo lubamise, peatamise või keelamise kohta, tehes vastavasisulise märke kaubaveo saatedokumentidele, kinnitades seda allkirja ja isikliku pitsati jäljendiga.

4.3 Ühendusevälise kauba sisenemine vabatsooni meritsi

Ühendusevälise kauba sisenemisel vabatsooni meritsi teostatakse järgmised tegevused:

- 4.3.1 kui kasutatakse Komisjoni määruse (EÜ) nr 273/2009 artiklist 1 ja Rahandusministri 05.06.09 määruse nr 38 "Täiendavad juhised kauba sisenemis- ja väljumisformaalsuste teostamiseks" §-st 31 tulenevat üleminekuperioodi (s.t ei kasutata elektroonilist andmevahetust), siis:
- 1) hiljemalt 24 tundi enne laeva saabumist sadamasse või vahetult pärast väljumist eelmisest sadamast, kui merereisi kestus on alla 24 tundi, esitatakse tollile eelmanifest;
 - 2) laeva saabumisel sadamasse esitab laevaagent tollile laeva saabumise dokumendid:
 - ülddeklaratsioon, munsterroll ja reisijate nimekiri;
 - lastideklaratsioon, laeva varude deklaratsioon, laeva manifestid ja konossementid;
 - laevapere vara deklaratsioon;
 - 3) laeva saabumise dokumendid esitatakse enne lastitööde algust, kuid mitte hiljem kui kuus tundi pärast sissesõitu;
 - 4) laeva manifestile pannakse tollivormistust teostava tolliametniku poolt tempel "LAADIMINE LUBATUD" koos inspektori isikliku pitsati jäljendi, allkirja ja kuupäevaga või keelatakse kaup maha laadida;
- 4.3.2 kui kasutatakse elektroonilist andmevahetust (vabatahtlik kuni 31.12.2010), siis:
- 1) esitatakse sisenemise ülddeklaratsioon ja kaupade loend või manifest;
 - 2) esitatakse saabumisteade;
 - 3) kui automaatne riskianalüüs ei tuvasta riske sisenemise ülddeklaratsiooni ja kaupade loendi või manifesti töötlemisel, siis süsteem annab mahalaadimisloa automaatselt. Kui süsteem tuvastab riskid, siis mahalaadimisloa annab tolliametnik pärast töökäskude täitmist.
- Nimetatud andmete elektroonilisel esitamisel lähtutakse juhenditest "Impordikontrolli süsteemi ja saabumisteade töötlemise süsteemi kasutusjuhised" ja "Töökorraldus laevade saabumisel ja lahkumisel" (http://intranet.mta/public/sadamate_t_korraldus26.06.09.doc);
- 4.3.3 kui kauba vastuvõtul vabatsooni ilmnevad ettenägematud asjaolud (nt plomm rikutud, kaupa on silmnähtavalt puudu, erinevused kauba ja saatedokumentide vahel) tuleb vabatsooni operaatoril viivitamatult tolli teavitada edasiste instruksioonide saamiseks;
- 4.3.4 vabatsooni operaator alustab kauba paigutamist vabatsooni ja kannab kauba selleks ettenähtud laovarvestusse;

- 4.3.5 kui kaubaveo saatedokumentidel märgitud ja tegelikult vastuvõetava kauba vahel ilmnevad erinevused koostavad vabatsooni operaator ja kauba veo eest vastutav isik erinevuste kohta akti ja allkirjastavad selle. Akti koostamisest tuleb viivitamatult teavitada tolli. Toll märgistab akti juhul, kui ta on kaupa kontrollinud.

4.4 Ühendusevälise kauba sisenemine vabatsooni maanteetranspordiga

Ühendusevälise kauba sisenemisel vabatsooni maanteetranspordiga teostatakse järgmised tegevused:

- 4.4.1 kauba saabumisel esitab vedaja vabatsooni pääsلاس tollile lisaks tollieeskirjades ettenähtud dokumentidele, millega kaup on suunatud tolliprotseduurile (T1, TIR märkmik, ATA-märkmik jne) ka kaubaveo saatedokument, millele toll teeb Lisas 1 toodud näidisele vastava märke vabatsooni sisenemise kohta;
- 4.4.2 riskihindamisele tuginedes otsustab tolliametnik, kas on vaja teha kauba ja/või veoki läbivaatus ning millises mahus see vajalik on. Läbivaatus vaatlemise vormis toimub vabatsooni piiril, muud läbivaatuse vormid (läbivalgustamine läbivalgustusseadmega, osaline läbivaatus ja täielik läbivaatus) tehakse vabatsoonis tolli poolt määratud kohas;
- 4.4.3 toll paneb kauba saatedokumendile templi "LAADIMINE LUBATUD" koos inspektori isikliku pitsati jäljendi, allkirja ja kuupäevaga;
- 4.4.4 kui kauba vastuvõtul vabatsooni ilmnevad ettenägematud asjaolud (nt plomm rikutud, kaupa on silmnähtavalt puudu, erinevused kauba ja saatedokumentide vahel) tuleb vabatsooni operaatoril viivitamatult tolli teavitada edasiste instruksioonide saamiseks;
- 4.4.5 vabatsooni operaator alustab kauba paigutamist vabatsooni ja kannab kauba selleks ettenähtud laoarvestusse;
- 4.4.6 kui kaubaveo saatedokumentidel märgitud ja tegelikult vastuvõetava kauba vahel ilmnevad erinevused koostavad vabatsooni operaator ja kauba veo eest vastutav isik erinevuste kohta akti ja allkirjastavad selle. Akti koostamisest tuleb viivitamatult teavitada tolli. Toll märgistab akti juhul, kui ta on kaupa kontrollinud.
- 4.4.7 Tollivormistus (T1 jne) lõpetatakse pärast vabatsooni operaatorilt saadud kinnitust kauba lattu vastuvõtmise kohta.

4.5 Ühendusevälise kauba sisenemine vabatsooni raudteetranspordiga

Ühendusevälise kauba sisenemisel vabatsooni raudteetranspordiga teostatakse järgmised tegevused:

- 4.5.1 raudteetranspordiga kauba vabatsooni saabumisel esitab printsipaali volitatud isik või vedaja või kauba saaja tollile viivitamatult kauba ning lisaks tollieeskirjades ettenähtud dokumentidele, millega kaup on suunatud tolliprotseduurile (näiteks T1) ka kaubaveo saatedokumendid (SMGS-, CIM), vagunite koosseisu üleande kaalulehe jne;
- 4.5.2 riskihindamisele tuginedes otsustab tolliametnik, kas on vaja teha kauba läbivaatus ning millises mahus see vajalik on;
- 4.5.3 vabatsooni saabunud kauba esitamisel tollile paneb toll raudtee koosseisu üleande kaalulehele või SMGS- või muule saatelehele templi "LAADIMINE LUBATUD" koos inspektori isikliku pitsati jäljendi, allkirja ja kuupäevaga;

- 4.5.4 kui kauba vastuvõtul vabatsiooni ilmnevad ettenägematud asjaolud (nt plomm rikutud, kaupa on silmnähtavalt puudu, erinevused kauba ja saatedokumentide vahel) tuleb vabatsiooni operaatoril viivitamatult tolli teavitada edasiste instruksioonide saamiseks;
- 4.5.5 vabatsiooni operaator alustab kauba paigutamist vabatsiooni ja kannab kauba selleks ettenähtud laoarvestusse;
- 4.5.6 kui kaubaveo saatedokumentidel märgitud ja tegelikult vastuvõetava kauba vahel ilmnevad erinevused koostavad vabatsiooni operaator ja kauba veo eest vastutav isik erinevuste kohta akti ja allkirjastavad selle. Akti koostamisest tuleb viivitamatult teavitada tolli. Toll märgistab akti juhul, kui ta on kaupa kontrollinud;
- 4.5.7 vabatsiooni operaator esitab tollile pärast laadimise lõpetamist ja tulemite selgumist kauba vastuvõtmist kinnitava saatelehe või raporti ja kõik tolli poolt nõutavad dokumendid, mis puudutavad vabatsiooni laoarvestusse kantud kaupa. Transiidi tolliprotseduur lõpetatakse vabatsiooni operaatorilt saadud kinnituse alusel.

4.6 Vabatsiooni paigutatud ühendusevälise kauba tolliprotseduurile suunamine

Kaubale tolliprotseduuri rakendamiseks tuleb esitada elektrooniline või kirjalik tollideklaratsioon. Kui tolliprotseduurile suunatud kaup viiakse vabatsioonist välja, väljastab vabatsiooni operaator kauba väljastamise dokumendi (väljaminekuorderi, saatelehe jne). Juhul kui kaup jääb vabatsiooni, kantakse kaup ühendusevälise kauba laoarvestusest ühenduse kaubale (vabasse ringlusse lubamise korral), aktsiisilaos ladustatud kaubale või tolliprotseduurile (seestöötlemise või tollikontrolli all töötlemise korral) ettenähtud laoarvestusse.

4.7 Ühendusevälise kauba meritsi väljumine vabatsioonist

Ühendusevälise kauba meritsi väljumisel vabatsioonist teostatakse järgmised tegevused:

- 4.7.1 kui kasutatakse Komisjoni määruse (EÜ) nr 273/2009 artiklist 2 ja Rahandusministri 05.06.09 määruse nr 38 "Täiendavad juhised kauba sisenemis- ja väljumisformaalsuste teostamiseks" §-st 31 tulenevat üleminekuperioodi (s.t ei kasutata elektroonilist andmevahetust), siis:
 - 1) kaupade korral, mille täpse koguse saab kindlaks määrata ainult peale laadimise lõppu mõõtmise teel (näiteks kütus, lahtised puistematerjalid jne) esitatakse tollile kauba väljastamise dokument, millele toll teeb märke "LAADIMINE LUBATUD" koos inspektori isikliku pitsati jäljendi, allkirja ja kuupäevaga;
 - 2) teiste kaupade korral esitatakse tollile laevaagendi poolt väljastatud laadimiskorraldus ning kauba saatedokumendid. Tollivormistust teostav tolliametnik kinnitab laadimiskorralduse isikliku pitsati jäljendi ja allkirjaga ning märgib laadimiskorralduse esitamise kuupäeva;
 - 3) laevaagent esitab tollile laeva eelmanifesti, millele antakse tolli poolt tempel "LAADIMINE LUBATUD" koos isikliku pitsati jäljendi, allkirja ja kuupäevaga;
 - 4) riskihindamisele tuginedes otsustatakse kauba läbivaatuse teostamine;
 - 5) kaup laaditakse laevale;
 - 6) soovitatavalt kaks tundi enne laeva väljasõitu esitab laevaagent tollile

laeva väljumise dokumendid:

- ülddeklaratsioon;
- munsterroll ja reisijate nimekiri;
- lastideklaratsioon, laeva varude deklaratsioon, laeva manifestid ja konossementid;

4.7.2 kui kasutatakse elektroonilist andmevahetust (vabatahtlik kuni 31.12.2010), siis:

- 1) esitatakse väljumise ülddeklaratsioon või kaupade loend;
- 2) esitatakse saabumisteade;
- 3) esitatakse manifest (kogu laeva pardal oleva kauba kohta);
- 4) esitatakse väljumisteade.

Nimetatud andmete elektroonilisel esitamisel lähtutakse juhendist

“Julgeolekuandmete esitamine kauba väljaveol”

(<http://www.emta.ee/?id=955>).

4.7.3 kaup kantakse laoarvestusest maha pärast kauba vabatsoonist väljatoimetamist;

4.7.4 toll teostab manifestis märgitud kauba tollistaatuse kontrolli.

4.8 Ühendusevälise kauba väljumine maanteetranspordiga

Ühendusevälise kauba väljumisel maanteetranspordiga teostatakse järgmised tegevused:

4.8.1 tollile esitatakse vabatsooni operaatori poolt väljastatud kauba väljastamise dokument ning kauba saatedokumendid, millele toll teeb märke “LAADIMINE LUBATUD” koos inspektori isikliku pitsati jäljendi, allkirja ja kuupäevaga;

4.8.2 toimub kauba esitamine, dokumentide ja kauba kontroll ning tollivormistuse teostamine;

4.8.3 riskihindamisele tuginedes otsustatakse kauba ja/või veoki läbivaatuse teostamine;

4.8.4 kaup väljub vabatsooni töökorralduses märgitud pääslate kaudu, kus esitatakse kaup ja kauba tolli- ning saatedokumendid;

4.8.5 kaup kantakse laoarvestusest maha pärast kauba vabatsoonist väljatoimetamist.

4.9 Ühendusevälise kauba väljumine raudteetranspordiga

Ühendusevälise kauba väljumisel raudteetranspordiga teostatakse järgmised tegevused:

4.9.1 asjassepuutuv isik esitab tollile kõik tollivormistuse läbiviimiseks vajalikud saatedokumendid (tollideklaratsioon, SMGS saatelehe komplekti jne). SMGS-saatelehe (CIM jne) komplekti esimesele eksemplarile annab toll, templiga “LAADIMINE LUBATUD” koos inspektori isikliku pitsati jäljendi, allkirja ja kuupäevaga, loa kauba laadimiseks transpordivahendile.

4.9.2 pärast kauba laadimist esitatakse kaup ja toimub tollideklaratsiooni ja saatedokumentide (vajadusel ka kauba) kontroll ning vabatsoonist väljumise tolliformaalsuste lõpuleviimine;

4.9.3 kaup kantakse laoarvestusest maha pärast kauba vabatsoonist väljatoimetamist.

4.10 CAP kauba vabatsooni paigutamine ja vabatsoonist väljatoimetamine

CAP kauba vabatsooni paigutamine ja vabatsoonist väljatoimetamine toimub vastavalt [CAP kaupade vormistust käsitlevatele juhenditele \(http://www.emta.ee/?id=21353\)](http://www.emta.ee/?id=21353).

5. Ühenduse kauba ladustamine vabatsoonis

5.1 Ühenduse kauba sisenemine vabatsooni meritsi

Ühenduse kauba sisenemisel vabatsooni meritsi teostatakse järgmised tegevused:

- 5.1.1 laeva saabumise dokumendid esitatakse ja kauba mahalaadimise luba saadakse vastavalt käesoleva juhendi punktidele 4.3.1 või 4.3.2;
- 5.1.2 ühenduse kauba korral on laeva manifestis märgitud tähis "C". Kui kauba staatus ei ole manifestis märgitud, tuleb esitada staatust tõendav dokument;
- 5.1.3 vabatsooni operaator ladustab kauba ja kannab kauba selleks ettenähtud laoarvestusse.

5.2 Ühenduse kauba sisenemine vabatsooni maanteetranspordiga

Ühenduse kauba sisenemisel vabatsooni maanteetranspordiga teostatakse järgmised tegevused:

- 5.2.1 kauba saabumisel autotranspordiga esitatakse vabatsooni pääsلاس tollile kaubaveo saatedokument, millele toll teeb Lisas 1 toodud näidisele vastava märke vabatsooni sisenemise kohta;
- 5.2.2 riskihindamisele tuginedes otsustatakse kauba läbivaatuse teostamine;
- 5.2.3 kaup toimetatakse vabatsooni operaatori territooriumile ja kantakse selleks ettenähtud laoarvestusse.

5.3 Ühenduse kauba sisenemine vabatsooni raudteetranspordiga

Ühenduse kauba sisenemisel vabatsooni raudteetranspordiga teostatakse järgmised tegevused:

- 5.3.1 kaup saabub vabatsooni saatedokumentidega (EVR raudtee saatekiri, SMGS-, CIM-saateleht, ekspordi tollideklaratsioon, aktsiisi saateleht AAD, SAAD jne)
- 5.3.2 riskihindamisele tuginedes otsustatakse kauba läbivaatuse teostamine;
- 5.3.3 vabatsooni operaator ladustab kauba ja kannab kauba selleks ettenähtud laoarvestusse.

5.4 Ühenduse kauba meritsi väljumine vabatsoonist

Ühenduse kauba meritsi väljumisel vabatsoonist teostatakse järgmised tegevused:

- 5.4.1 saatedokumentide alusel vabatsoonis ladustatud ühenduse kauba väljatoimetamiseks kolmandasse riiki esitatakse tollile ekspordi tollideklaratsioon;
- 5.4.2 kui kasutatakse Rahandusministri 05.06.09 määruse nr 38 "Täiendavad juhised kauba sisenemis- ja väljumisformaalsuste teostamiseks" §-st 31 tulenevat üleminekuperioodi (s.t ei kasutata elektroonilist andmevahetust), siis toll lõpetab eksporditolliformaalsused pärast laeva lahkumist vabatsoonist;

- 5.4.3 kui kasutatakse elektroonilist andmevahetust (vabatahtlik kuni 31.12.2010), siis:
- 1) esitatakse saabumisteade;
 - 2) esitatakse manifest (kogu laeva pardal oleva kauba kohta);
 - 3) esitatakse väljumisteade.
- Nimetatud andmete elektroonilisel esitamisel lähtutakse juhendist "Julgeolekuandmete esitamine kauba väljaveol" (<http://www.emta.ee/?id=955>).
- 5.4.4 kaup kantakse laoarvestusest maha pärast kauba vabatsoonist väljatoimetamist.

5.5 Ühenduse kauba väljumine maanteetranspordiga

Ühenduse kauba väljumisel maanteetranspordiga teostatakse järgmised tegevused:

- 5.5.1 saatedokumentide alusel vabatsoonis ladustatud ühenduse kauba väljatoimetamiseks kolmandasse riiki esitatakse tollile ekspordi tollideklaratsiooni või ekspordi tollideklaratsiooni ja TIR-märkmiku või ATA-märkmiku;
- 5.5.2 toll lõpetab eksporditolliformaalsused pärast järgneva tollikäitlusviisi rakendamist;
- 5.5.3 kaup kantakse laoarvestusest maha vabatsoonist väljatoimetamisel.

5.6 Ühenduse kauba väljumine raudteetranspordiga

Ühenduse kauba väljumisel raudteetranspordiga teostatakse järgmised tegevused:

- 5.6.1 saatedokumentide alusel vabatsoonis ladustatud ühenduse kauba väljatoimetamiseks kolmandasse riiki esitatakse tollile kõik nõutavad saatedokumendid ja ekspordi tollideklaratsioon;
- 5.6.2 ekspordiformaalsuste teostamise käigus toimub esitatud saatedokumentide ja ekspordi tollideklaratsiooni (vajadusel ka kauba) kontroll. Lisaks kontrollib toll raudtee-ettevõtte poolt esitatud transpordilepingut (SMGS). Kui toimub kauba ülevõtmine veoks kolmandasse riiki ühe transpordilepingu (SMGS) alusel ja transpordilepingu sihtkoht on väljaspool ühendust, lõpetab toll ekspordi tolliformaalsused;
- 5.6.3 kaup kantakse laoarvestusest maha vabatsoonist väljatoimetamisel.

5.7 Eksporditava kauba ladustamine vabatsoonis

- 5.7.1 Ekspordi tolliprotseduurile deklareeritud kaup toimetatakse vabatsooni ja kantakse ühenduse kauba laoarvestusse. Laoarvestusse tuleb märkida ekspordi tollideklaratsiooni number ja kuupäev;
- 5.7.2 eksporditava kauba ladustamine vabatsoonis on ajaliselt piiratud. Kui peale kauba vabastamist ekspordiks ei ole kaubad 150 päeva jooksul ühendusest välja viidud, tunnistatakse ekspordideklaratsioon kehtetuks;
- 5.7.3 omanikuvahetuse tehingud ekspordi tolliprotseduuril oleva kaubaga ei ole lubatud;
- 5.7.4 ekspordi tolliformaalsused lõpetatakse kauba välja toimetamisega mitteregulaarlaevaliini laevaga või veo alustamisega kolmandasse riiki TIR-märkmiku või SMGS-saatelehe alusel punkti 5.6.2. kohaselt. TIR-märkmikule

või SMGS-saatelehele võib lisada ekspordi tolliprotseduuri rakendamise aluseks olnud tehingust erinevat tehingut kajastava arve, kui nende kahe tehingu vahel on selgelt identifitseeritav seos, milleks on sama isiku osalemine mõlemas tehingus¹;

- 5.7.5 eksporditava kauba võib vabatsoonist mööda maismaad mujale ühenduse territooriumile välja toimetada ka ekspordi tollideklaratsiooni alusel. Sellisel juhul ekspordiformaalsuseid ei lõpetata ning arvete vahetamine ei ole aktsepteeritav.

¹ st, isik, kes oli esimese tehingu korral ostja rollis peab olema järgmise tehingu korral kauba müüjaks

